דוח יחס כושר פירעון כלכלי של הראל חברה לביטוח בע"מ

תוכן עניינים

רקע והיקף גילוי.....4-1

הערות והבהרות לגבי חיזוי האומדן המיטבי 4-2

הגדרות..... 4-3

לוח 1 - יחס כושר פירעון וסף הון.....4-4

לוח 2 - מאזן כלכלי.....4-5

לוח 3 - הרכב התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה 4-7

לוח 4 - הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון 4-8

לוח 5 - הון נדרש לכושר פירעון (SCR) 4-10

לוח 6 - סף הון (MCR) 4-11

דוח מיוחד של רו"ח 4-12

א. רקע והיקף גילוי

על פי חוזר ביטוח 2017-1-20 מאת הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון ("הממונה") מיום 3 בדצמבר 2017 ("חוזר הגילוי"), על חברת ביטוח לפרסם לציבור פעמיים בשנה, במסגרת הדוח התקופתי ובאתר האינטרנט, דוח אודות יחס כושר הפירעון הכלכלי שלה בגין נתוני 30 ביוני ו-31 בדצמבר. דוח יחס כושר פירעון בגין נתוני 30 ביוני נדרש החל מהדוח בגין 30 ביוני 2019.

עבור יחס כושר הפירעון הכלכלי לנתוני 31 בדצמבר 2017, קיבלה החברה את אישור הממונה במסגרת תהליך ביקורת לראשונה ובהתאם לכך מפרסמת בזה את דוח יחס כושר הפירעון הכלכלי של החברה ליום 31 בדצמבר 2017. בהתייחסות לנתונים המופיעים בלוחות 1-6 : הנתונים ליום 31 בדצמבר 2017 מבוקרים לפי תקן ISAE 3400 וליום 31 בדצמבר 2016 לא מבוקרים ולא סקורים. כמו כן, חישובי הסולבנסי בוצעו על נתונים מאוחדים של הראל ביטוח ו- EMI.

דיווח זה נערך על פי הכללים והעקרונות שקבע הממונה בחוזר ביטוח 2017-1-9 "הוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס Solvency II" מיום 1 ביוני 2017 ("חוזר הסולבנסי"), העוסק בהוראות ליישום משטר כושר הפירעון הכלכלי של חברת ביטוח בהתבסס על דירקטיבת סולבנסי 2, שאומצה על-ידי האיחוד האירופי ומיושמת החל מינואר 2016 בכל המדינות החברות בו.

הפרקים שאומצו בחוזר מתוך הדירקטיבה כוללים בחינה מקיפה של סיכונים להם חשופות חברות ביטוח וסטנדרטים לניהולם ומדידתם. הרגולציה בישראל אימצה שני נדבכים : נדבך ראשון כמותי שעניינו יחס כושר פירעון מבוסס סיכון ונדבך שלישי הנוגע לקידום משמעת שוק, גילוי ודיווח.

הבהרה לעניין מידע צופה פני עתיד בדוח זה

יובהר, כי למודל במתכונתו הנוכחית, רגישות גבוהה לשינויים במשתני שוק ואחרים. לפיכך, מצב ההון המשתקף ממנו עשוי להיות תנודתי מאוד. כמו כן, קיימים נושאים אשר עשויים להשפיע מהותית על תוצאות הדיווח, שעל אף ההנחיות הסופיות, נמסר לחברות כי הטיפול בהם טרם נקבע סופית והוא כפוף לשינויים בהתאם לתוצאות של דיונים בין הממונה לבין חברות הביטוח בישראל. הדוח המוצג להלן, נערך על פי הוראות הממונה הידועות למועד עריכת הדוח.
חישובי ההון הכלכלי הקיים וההון הנדרש מבוססים על תחזיות והנחות הנשענות, בעיקרן על ניסיון העבר, כפי שעולה ממחקרים אקטוארים הנערכים מעת לעת. נוכח הרפורמות בשוק ההון, הביטוח והחיסכון והשינויים בסביבה הכלכלית הדמוגרפית וההתנהגותית, נתוני העבר אינם משקפים בהכרח את התוצאות העתידיות.

ב. <u>הערות והבהרות לגבי חיזוי האומדן המיטבי</u>

1. <u>כללי</u>

כאמור לעיל, חישוב יחס כושר פירעון נערך על פי הכללים והעקרונות שקבע הממונה בחוזר סולבנסי. ההנחות בבסיס החישוב הן לפי "ההנחות הצפויות באופן המיטבי" (Best Estimate Assumptions), דהיינו, הנחות שהינן פרי השלכת הניסיון הקיים כלפי העתיד במסגרת הסביבה בה פועלות חברות הביטוח וללא מקדמי שמרנות. מטבע הדברים, היות שמדובר בהערכות עתידיות לזמן ארוך, התוצאות בפועל צפויות להיות שונות מאלה שהוערכו בעת החישוב.

קביעת האומדן המיטבי התבססה על תחזיות, הערכות ואומדנים לאירועים עתידיים שהתממשותם אינה ודאית ואינם בשליטתה של החברה, ויש לראות בהם כ - "מידע צופה עתיד" כהגדרתו בסעיף 32א לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. יתכן כי תחזיות, הערכות ואומדנים אלו, כולם או חלקם, לא יתממשו או שיתממשו באופן שונה מכפי שהונח בחישוב דוח כושר פירעון, ולפיכך התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מכפי שנחזה.

סטיות מהפרמטרים וההנחות שהונחו בחיזוי האומדן המיטבי יכולות להשפיע באופן מהותי על התוצאה. פרמטרים אלו כוללים, בין היתר:

1. גורמים כלכליים (לדוגמא- ריבית היוון, תשואות);
2. גורמים דמוגרפיים (לדוגמא- שינויים בתמותה ותחלואה);
3. חקיקה והסדרים תחיקתיים בנושאים רלוונטיים;
4. התחייבויות תלויות;
5. מיסוי;
6. שינויים בסביבה העסקית.

צפוי כי התוצאות בפועל מדי שנה, תהיינה שונות מאלו החזויות במודל האומדן המיטבי ולו רק בשל תנודות אקראיות רגילות.

2. <u>השפעות עתידיות של רפורמות, חקיקה ורגולציה וחשיפה לתלויות</u>

א. בשנים האחרונות חלו רפורמות רבות בתחום החיסכון ארוך הטווח והבריאות שהשפיעו ומשפיעות על הערכת האומדן המיטבי וחישובו. קיימת אי ודאות אשר להשפעה הצפויה של הרפורמות בחקיקה, וזאת בין היתר לאור העובדה כי חלק מן הרפורמות עדין לא הושלמו או לא החל ביצוען, וכי יישומן של חלק מהרפורמות בפועל עשוי להיות שונה מהאופן בו נחזה מראש, והוא תלוי במשתנים שונים שאינם ודאיים, ביניהם תנאי התחרות, טעמי המבוטחים והעמיתים, התנהגות גורמים מתחרים והמפיצים. חישוב יחס כושר הפירעון אינו כולל את כל ההשלכות העתידיות האפשריות של רפורמות אלו וההוראות הרגולטוריות, וכן התפתחויות אחרות שטרם באו לידי ביטוי מעשי בנתונים בפועל ואשר לגביהם אין בידי החברה, נכון למועד זה, יכולת להעריך את כל השפעתם על תוצאותיה העסקיות ועל יחס כושר הפירעון.

ב. בהתאם לחוזר הסולבנסי, השווי של ההתחייבויות התלויות במאזן הכלכלי נקבע על פי שווים במאזן החשבונאי בהתאם לכללים שנקבעו בתקן בינלאומי לחשבונאות IAS 37. מדידה זו אינה משקפת את ערכם הכלכלי. לא ניתן להעריך את השלכות אי הודאות הנגזרת מהחשיפה לתלויות, המתוארת בביאור 38א לדוחות הכספיים לשנת 2017, לרבות השפעתה על הרווחיות העתידית ועל יחס כושר הפירעון.

ג. הגדרות

אומדן מיטבי (Best Estimate)	- ממוצע ההסתברויות המשוקלל (תוחלת) של תזרימי המזומנים, שנדרשים לפרוע את התחייבויות הביטוח במהלך כל תקופת קיומן, כשהם מהוונים בריבית חסרת סיכון מותאמת.
ביטוח בריאות דומה לביטוח חיים (SLT)	- ביטוח בריאות המתנהל בדומה לביטוח חיים (טווח ארוך).
ביטוח בריאות דומה לביטוח כללי (NSLT)	- ביטוח בריאות המתנהל בדומה לביטוח כללי (טווח קצר).
דרישת הון בסיסית (BSCR)	- סך ההון הנדרש מחברת ביטוח לפני תוספת של סיכון תפעולי והתאמה בגין מיסים נדחים.
הון נדרש לכושר פירעון (SCR)	- סך ההון הנדרש מחברת ביטוח לשמירת כושר הפירעון.
הון עצמי מוכר	- סך הון רובד 1 והון רובד 2 של חברת ביטוח, לאחר ניכויים והפחתות בהתאם להוראות חלק ב' בנספח לחוזר הסולבנסי.
הון רובד 1 בסיסי	- הון עצמי חשבונאי בתוספת השינוי בעודף נכסים על התחייבויות הנובע מפערים בין אופן הערכת הנכסים וההתחייבויות במעבר למאזן כלכלי ובניכוי נכסים בלתי מוכרים ודיבידנד שהוכרז לאחר תאריך הדוח וטרם פורסם לראשונה.
הון רובד 1 נוסף	- שטר הון צמית, מניות בכורה לא צוברות, מכשיר הון ראשוני מורכב, מכשיר הון רובד 1 נוסף.
הון רובד 2	- מכשירי הון משני נחות, הון משני מורכב והון שלישוני מורכב - כששווים מוערך לפי הוראות חלק א' בנספח לחוזר הסולבנסי.
השפעת הפיזור בין רכיבי הסיכון	- מתאם בין סיכונים שונים במודל, ככל שיש פיזור בין מגזרי הפעילות בתיק ופיזור בין הסיכונים כך השפעת המתאם גדלה והוא מפחית את סך הסיכון. חישוב השפעת הפיזור נעשה באמצעות נוסחה סטטיסטית.
יחס כושר פירעון	- היחס בין ההון העצמי המוכר לבין ההון הנדרש לכושר פירעון של חברת הביטוח.
התאמת תרחיש מניות	- דרישת הון מוקטנת על סוגי השקעות מסוימים שתגדל בהדרגתיות עד לשנת 2023 כשדרישת ההון בגין השקעות אלו תגיע לשיעורה המלא.
מאזן כלכלי	- מאזן החברה כאשר שווים של הנכסים וההתחייבויות מותאם לפי הוראות חלק א' בנספח לחוזר הסולבנסי.
מרווח סיכון (RM)	- סכום נוסף על האומדן המיטבי המשקף את עלות ההון הכוללת שהיה מצופה שחברת ביטוח אחרת או מבטח משנה ידרשו על מנת לקבל על עצמן את התחייבויות הביטוח של החברה.
סף הון מינימלי (MCR)	- הון מינימלי הנדרש מחברת הביטוח.
רווח צפוי בגין פרמיות עתידיות (EPIFP)	- הפער בין חישוב אומדן מיטבי במאזן הכלכלי לבין חישוב אומדן מיטבי רעיוני על בסיס: סילוק מרכיבי החיסכון בפוליסה, הנחת ביטול של כל כיסוי ביטוחי המתומחר בפרמיה משתנה, הנחת סילוק של כל כיסוי ביטוחי המתומחר בפרמיה קבועה. אין השפעה על פוליסות בפרמיות חד פעמיות ופוליסות ביטוח כללי.
תקופת פריסה	- במסגרת הוראות המעבר ליישום משטר כושר פירעון כלכלי, בשנים 2016 עד 2024, הון נדרש לכושר פירעון (SCR) של חברת הביטוח יעלה בהדרגה מ- 60% בשנת 2016 ועד עמידה מלאה בהון נדרש לכושר פירעון (100%) בשנת 2024.
דוח מבוקר	- הביקורת של רואי החשבון נערכה בהתאם לתקן הבטחת מהימנות בינלאומי ISAE3400 – בדיקה של מידע כספי עתידי.

דוח יחס כושר פירעון כלכלי ליום 31 בדצמבר 2017

לוח 1 - יחס כושר פירעון וסף הון

	ליום 31 בדצמבר, 2017	ליום 31 בדצמבר, 2016
	(מבוקר)	(בלתי מבוקר ובלתי סקור)
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
א. יחס כושר פירעון		
ללא התחשבות בהוראות לתקופת הפריסה ובהתאמת תרחיש מניות:		
הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון (SCR) - ראו לוח 4	10,812	10,113
הון נדרש לכושר פירעון (SCR) - ראו לוח 5	9,494	8,459
עודף	**1,318**	**1,654**
יחס כושר פירעון ליום הדוח	**114%**	**120%**
עמידה באבני דרך בהתחשב בהוראות לתקופת הפריסה ובהתאמת תרחיש מניות:		
הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון - ראו לוח 4	10,536	9,564
הון נדרש לכושר פירעון - ראו לוח 5	5,771	4,758
עודף	**4,765**	**4,806**
גילוי אודות אירועים מהותיים שהתרחשו בתקופה שבין תאריך החישוב לתאריך פרסום הדו"ח והשפיעו על יחס כושר הפירעון של החברה:		
גיוסי הון	250	250
פירעונות ופדיונות	(78)	(55)
סה"כ	**172**	**195**
עודף ליום תאריך הדיווח (ללא התחשבות בהוראות לתקופת הפריסה ובהתאמת תרחיש מניות)	1,490	1,849
יחס כושר פירעון ליום תאריך הדיווח (ללא התחשבות בהוראות לתקופת הפריסה ובהתאמת תרחיש מניות)	**116%**	**122%**
ב. סף הון (MCR)		
סף הון (MCR) - ראו לוח 6.א	**1,877**	**1,826**
הון עצמי לעניין סף הון - ראו לוח 6.ב	**8,026**	**7,551**

לוח 2 - מאזן כלכלי

	הערות	ליום 31 בדצמבר, 2017		ליום 31 בדצמבר, 2016	
		מאזן לפי תקינה חשבונאית	מאזן כלכלי	מאזן לפי תקינה חשבונאית	מאזן כלכלי
		(מבוקר)		(בלתי מבוקר ובלתי סקור)	
		מיליוני ש"ח		מיליוני ש"ח	
נכסים:					
נכסים בלתי מוחשיים	(1)	415	-	353	-
הוצאות רכישה נדחות	(1)	2,072	-	1,932	-
רכוש קבוע		1,281	1,281	1,197	1,197
חברות מנהלות	(2)	818	427	798	407
חברות מוחזקות אחרות	(2)	1,389	1,365	1,332	1,304
נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה		1,502	1,502	1,412	1,412
נדל"ן להשקעה – אחר		1,695	1,695	1,568	1,568
נכסי ביטוח משנה		4,405	3,096	4,631	3,549
חייבים ויתרות חובה		1,055	1,055	1,277	1,277
השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה		47,771	47,771	40,181	40,181
השקעות פיננסיות אחרות:					
נכסי חוב סחירים		6,912	6,912	7,020	7,031
נכסי חוב שאינם סחירים, למעט אג"ח מיועדות	(3)	8,634	9,531	7,004	7,681
אג"ח מיועדות	(4)	4,893	7,232	4,784	7,014
מניות		916	916	804	804
אחרות		1,895	1,895	2,003	2,003
סך כל השקעות פיננסיות אחרות		**23,250**	**26,486**	**21,615**	**24,533**
מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה		2,758	2,758	1,848	1,848
מזומנים ושווי מזומנים אחרים		1,124	1,124	1,376	1,376
נכסים אחרים		1,250	1,250	1,287	1,287
סך כל הנכסים		**90,785**	**89,810**	**80,807**	**79,939**
סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה		52,550	52,550	44,058	44,058
הון					
הון רובד 1 בסיסי		4,319	7,420	4,072	7,121
סך כל ההון		**4,319**	**7,420**	**4,072**	**7,121**
התחייבויות:					
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה	(5)	26,421	20,793	25,660	20,316
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה	(5)	52,008	43,565	43,566	36,082
מרווח סיכון (RM)	(6)	-	7,983	-	6,882
התחייבויות בגין מסים נדחים, נטו	(7)	763	2,590	628	2,428
זכאים ויתרות זכות	(8)	2,992	2,879	2,713	2,652
התחייבויות פיננסיות	(9)	4,022	4,320	3,941	4,231
התחייבויות אחרות		260	260	227	227
סך כל ההתחייבויות		**86,466**	**82,390**	**76,735**	**72,818**
סך כל ההון וההתחייבויות		**90,785**	**89,810**	**80,807**	**79,939**

הערות:

(1) בהתאם לעקרונות שנקבעו בחוזר סולבנסי – חלק א' פרק 2 סימן א', במאזן הכלכלי הוערכו הנכסים הבלתי מוחשיים והוצאות רכישה נדחות בשווי אפס.

(2) בהתאם לעקרונות שנקבעו בחוזר סולבנסי – חלק א' פרק 2 סימן ב', החישוב נעשה בהתאם להוראות החוזר לעניין השווי המאזני המותאם. שיטת שווי מאזני מותאם כוללת את חלקה היחסי של הראל בעודף הנכסים על התחייבויות של חברה מוחזקת לפי שווים במאזן לפי תקינה חשבונאית, בניכוי נכסים בלתי מוחשיים. בהתייחס לחברות מנהלות של קופות גמל וקרנות פנסיה ובהתאם להוראות הוספו לשווי 35% מיתרות ההפרש המקורי המתייחסות לרכישת חברות אלו.

(3) בהתאם לעקרונות שנקבעו בחוזר סולבנסי – חלק א' פרק 1 (א), שווים ההוגן של נכסי חוב בלתי סחירים מחושב לפי מודל המבוסס על היוון תזרימי המזומנים כאשר שיעורי הריבית להיוון נקבעים על ידי חברה המספקת ציטוט מחירים ושערי ריבית לגופים מוסדיים.

(4) בהתאם לעקרונות שנקבעו בחוזר סולבנסי – חלק א' פרק 2 סימן ה', חברת הביטוח מבצעת התאמה לערכן של אג"ח מיועדות למאזן הכלכלי.

(5) בהתאם לעקרונות שנקבעו בחוזר סולבנסי – חלק א' פרק 4, התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה מחושבות על בסיס אומדן מיטבי (ראה הגדרות). לעניין השווי של התחייבויות תלויות הכלולות בסעיף זה, ראה סעיף ב2ב לעיל.

(6) בהתאם לעקרונות שנקבעו בחוזר סולבנסי – חלק א' פרק 4 סימן ד', סימן משנה 5(1) סכום נוסף על האומדן המיטבי, המחושב על ידי מכפלת עלות הון של 6% בסכום המהוון של אומדן ההון הנדרש ובהתאם להתפתחות החזויה על פני ציר הזמן של גורמי הסיכון שיוחסו להם.

(7) בהתאם לעקרונות שנקבעו בחוזר סולבנסי – חלק א' פרק 2 סימן ג', החישוב הנו על בסיס ההבדל בין השווי שיוחס לנכסים והתחייבויות במאזן הכלכלי לבין השווי שמיוחס להם לצרכי מס בהתאם להוראות ההכרה, המדידה וההצגה של תקן חשבונאות בינלאומי 12 (IAS12).

(8) בהתאם לעקרונות שנקבעו בחוזר סולבנסי - חלק א' פרק 1 (א), חלק מהיתרות בסעיף זה חושבו בהתאם לעקרונות הכלליים לעניין המאזן הכלכלי.

(9) בהתאם לעקרונות שנקבעו בחוזר סולבנסי – בכפוף להנחיה חלק א' פרק 3 בשערוך ההתחייבויות הפיננסיות לשווי הוגן, לא נלקחו בחשבון שינויים שחלו בסיכון אשראי של החברה אלא רק בגין שינויים בריבית חסרת סיכון. כלומר, ריבית ההיוון הינה ריבית חסרת סיכון בתוספת המרווח ביום ההנפקה.

לוח 3 - הרכב התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה

	ליום 31 בדצמבר, 2017			ליום 31 בדצמבר, 2016		
	אומדן מיטבי (BE) של התחייבויות			אומדן מיטבי (BE) של התחייבויות		
	ברוטו	ביטוח משנה	שייר	ברוטו	ביטוח משנה	שייר
	(מבוקר)			(בלתי מבוקר ובלתי סקור)		
	מיליוני ש"ח			מיליוני ש"ח		
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה:						
חוזי ביטוח חיים וביטוח בריאות ארוך טווח (SLT)	12,149	(84)	12,233	11,744	(52)	11,796
חוזי ביטוח כללי וביטוח בריאות קצר טווח (NSLT)	8,644	3,192	5,452	8,572	3,541	5,031
סה"כ התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה	**20,793**	**3,108**	**17,685**	**20,316**	**3,489**	**16,827**
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה - חוזי ביטוח חיים וביטוח בריאות ארוך טווח (SLT)	43,565	(12)	43,577	36,082	60	36,022
סה"כ התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה	**64,358**	**3,096**	**61,262**	**56,398**	**3,549**	**52,849**

דוח יחס כושר פירעון כלכלי ליום 31 בדצמבר 2017

לוח 4 - הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון

	ליום 31 בדצמבר, 2017				
	ללא התחשבות בהוראות בתקופת הפריסה והתאמת תרחיש מניות				בהתחשב בהוראות בתקופת הפריסה והתאמת תרחיש מניות
	הון רובד 1 בסיסי	הון רובד 1 נוסף	הון רובד 2	סה"כ	
	(מבוקר)				
	מיליוני ש"ח				
הון עצמי	7,420	392	3,162	**10,974**	10,974
ניכויים מהון רובד 1 (א)	(162)	-	-	**(162)**	(162)
חריגה ממגבלות כמותיות (ב)	-	-	-	**-**	(276)
הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון (ג)	**7,258**	**392**	**3,162**	**10,812**	**10,536**
מתוך זה - סכום רווח צפוי בגין פרמיות עתידיות (EPIFP) לאחר מס	**8,332**			**8,332**	

	ליום 31 בדצמבר, 2016				
	ללא התחשבות בהוראות בתקופת הפריסה והתאמת תרחיש מניות				בהתחשב בהוראות בתקופת הפריסה והתאמת תרחיש מניות
	הון רובד 1 בסיסי	הון רובד 1 נוסף	הון רובד 2	סה"כ	
	(בלתי מבוקר ובלתי סקור)				
	מיליוני ש"ח				
הון עצמי	7,121	377	2,927	**10,425**	10,425
ניכויים מהון רובד 1 (א)	(312)	-	-	**(312)**	(312)
חריגה ממגבלות כמותיות (ב)	-	-	-	**-**	(549)
הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון (ג)	**6,809**	**377**	**2,927**	**10,113**	**9,564**
מתוך זה - סכום רווח צפוי בגין פרמיות עתידיות (EPIFP) לאחר מס	**7,433**			**7,433**	

(א) ניכויים מהון רובד 1 - בהתאם להגדרת "הון רובד 1 בסיסי" בנספח לחוזר סולבנסי, ניכויים אלה כוללים סכום הנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות בשל חוזי ביטוח שאינם תלויי תשואה בניגוד לתקנות כללי ההשקעה, סכום השקעה עצמית במניות רגילות וסכום דיבידנד שהוכרז לאחר תאריך הדוח וטרם פורסם לראשונה.

(ב) חריגה ממגבלות כמותיות – בהתאם להוראות פרק 2 בחלק ב' "הוראות לעניין הון עצמי של חברת ביטוח" של חוזר סולבנסי.

(ג) הרכב הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון, ללא התחשבות בהוראות בתקופת הפריסה והתאמת תרחיש מניות :

	ליום 31 בדצמבר, 2017	ליום 31 בדצמבר, 2016
	(מבוקר)	(בלתי מבוקר ובלתי סקור)
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
הון רובד 1:		
הון רובד 1 בסיסי	7,258	6,809
מכשירי הון ראשוני מורכב	392	377
סך הון רובד 1	**7,650**	**7,186**
הון רובד 2:		
מכשירי הון משני מורכב	2,251	1,974
מכשירי הון שלישוני מורכב	818	833
מכשירי הון משני נחות	93	120
סך הון רובד 2	**3,162**	**2,927**
סך הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון	**10,812**	**10,113**

דוח יחס כושר פירעון כלכלי ליום 31 בדצמבר 2017

לוח 5 - הון נדרש לכושר פירעון (SCR)

	ליום 31 בדצמבר, 2017	ליום 31 בדצמבר, 2016
	(מבוקר)	(בלתי מבוקר ובלתי סקור)
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
הון נדרש בסיסי לכושר פירעון BSCR		
הון נדרש בשל רכיב סיכון שוק	4,561	4,297
הון נדרש בשל רכיב סיכון צד נגדי	217	276
הון נדרש בשל רכיב סיכון חיתום בביטוח חיים	4,046	3,445
הון נדרש בשל רכיב סיכון חיתום בביטוח בריאות (SLT+NSLT)	6,947	6,157
הון נדרש בשל רכיב סיכון חיתום בביטוח כללי	1,667	1,480
סה"כ	**17,438**	**15,655**
השפעת הפיזור בין רכיבי הסיכון	(5,896)	(5,299)
סה"כ הון נדרש בסיסי לכושר פירעון BSCR	**11,542**	**10,356**
הון נדרש בשל סיכון תפעולי	390	386
התאמה לספיגת הפסדים בשל נכס מס נדחה	(2,589)	(2,428)
הון נדרש בשל חברות מנהלות:		
הראל פנסיה וגמל בע"מ	131	125
קרן החיסכון לצבא הקבע-חברה לניהול קופות גמל בע"מ	10	10
לעתיד חברה לניהול קרנות פנסיה בע"מ	10	10
סה"כ הון נדרש בשל חברות מנהלות	**151**	**145**
סה"כ הון נדרש לכושר פירעון (SCR)	**9,494**	**8,459**
סה"כ הון נדרש לכושר פירעון (SCR) בהתחשב בהתאמת תרחיש מניות	**8,879**	**7,930**
סה"כ הון נדרש לכושר פירעון בהתחשב בהוראות לתקופת הפריסה (65% בשנת 2017 ו-60% בשנת 2016) מסה"כ הון נדרש לכושר פירעון (SCR) ובהתאמת תרחיש מניות	**5,771**	**4,758**

לוח 6- סף הון (MCR)

(א) סף הון (MCR)

	ליום 31 בדצמבר, 2017	ליום 31 בדצמבר, 2016
	(מבוקר)	(בלתי מבוקר ובלתי סקור)
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
סף הון לפי נוסחה MCR	1,877	1,826
גבול תחתון (25% מהון נדרש לכושר פירעון בתקופת הפריסה)	1,443	1,190
גבול עליון (45% מהון נדרש לכושר פירעון בתקופת הפריסה)	2,597	2,141
סף הון (MCR)	**1,877**	**1,826**

(ב) הון עצמי לעניין סף הון:

	ליום 31 בדצמבר, 2017			ליום 31 בדצמבר, 2016		
	הון רובד 1	הון רובד 2	סה"כ	הון רובד 1	הון רובד 2	סה"כ
	(מבוקר)			(בלתי מבוקר ובלתי סקור)		
	מיליוני ש"ח			מיליוני ש"ח		
הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון לפי לוח 4 (ג)	7,650	3,162	**10,812**	7,186	2,927	**10,113**
חריגה ממגבלות כמותיות בשל סף הון	-	(2,786)	**(2,786)**	-	(2,562)	**(2,562)**
הון עצמי לעניין סף הון	7,650	376	**8,026**	7,186	365	**7,551**

28 בנובמבר, 2018			
תאריך	יאיר המבורגר	מישל סיבוני	אדוה ענבר
	יו"ר הדירקטוריון	מנכ"ל	מנהלת הסיכונים

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

לכבוד
דירקטוריון הראל חברה לבטוח בע"מ
א.ג.נ.

הנידון : בדיקה של יישום הוראות מסוימות של הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בעניין כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II של הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן – "החברה") ליום 31 בדצמבר, 2017

בדקנו את ההון הנדרש לשמירה על כושר פירעון (להלן - "SCR") ואת ההון הכלכלי של הראל חברה לביטוח ליום 31 בדצמבר, 2017 (להלן "המידע"), המצורף בזה. הדירקטוריון וההנהלה אחראים להכנה ולהצגה של המידע הערוך בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון (להלן - "הממונה") בעניין כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס Solvency II (להלן - "ההוראות") כפי שנכללו בחוזרי הממונה 2017-1-9 ו-2017-1-20. החישובים, התחזיות וההנחות שהיוו בסיס להכנת המידע הינם באחריות הדירקטוריון וההנהלה.

בדיקתנו נערכה בהתאם לתקן הבטחת מהימנות בינלאומי ISAE 3400 - בדיקה של מידע כספי עתידי.
בהתבסס על בדיקת הראיות התומכות בחישובים, בתחזיות ובהנחות, כפי שמוזכר להלן, אשר שימשו את הדירקטוריון וההנהלה של החברה בהכנת המידע, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהתחזיות וההנחות, בכללותן, אינן מהוות בסיס סביר למידע בהתאם להוראות. כמו כן לדעתנו, המידע לרבות אופן קביעת ההנחות והתחזיות הוכנו, מכל הבחינות המהותיות בהתאם להוראות, והוצגו, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם להוראות.

יודגש כי התחזיות וההנחות מבוססות, בעיקרן על ניסיון העבר, כפי שעולה ממחקרים אקטוארים הנערכים מעת לעת. נוכח הרפורמות בשוק ההון, הביטוח והחיסכון והשינויים בסביבה הכלכלית, נתוני העבר אינם משקפים בהכרח את התוצאות העתידיות. המידע מתבסס לעיתים על הנחות לגבי אירועים עתידיים ופעולות ההנהלה שלא בהכרח יתממשו או שיתממשו באופן שונה מההנחות אשר שימשו בסיס למידע. כמו כן, התוצאות בפועל עלולות להיות שונות באופן מהותי מהמידע, מאחר והתרחישים המשולבים של אירועים עשויים להתממש באופן שונה מהותית מההנחות במידע.

אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בסעיף ב2 – הערות והבהרות בדבר יחס כושר הפירעון, בדבר אי הודאות הנגזרת משינויים רגולטוריים וחשיפה לתלויות שלא ניתן להעריך את השפעתה על יחס כושר הפירעון.

סומך חייקין
רואי חשבון

28 בנובמבר 2018

סומך חייקין, שותפות ישראלית וחברה ברשת KPMG של פירמות עצמאיות המאוגדות
ב- KPMG International Cooperative ("KPMG International") ישות שוויצרית.